

Fer-se un lloc

El llibre 'Enfront de la bandera' és un relat que descansa en les preguntes i les hipòtesis d'un narrador segrestat • La història descriu amb agudesia l'interior del cervell humà i el seu funcionament • Eva Comas

Narrativa

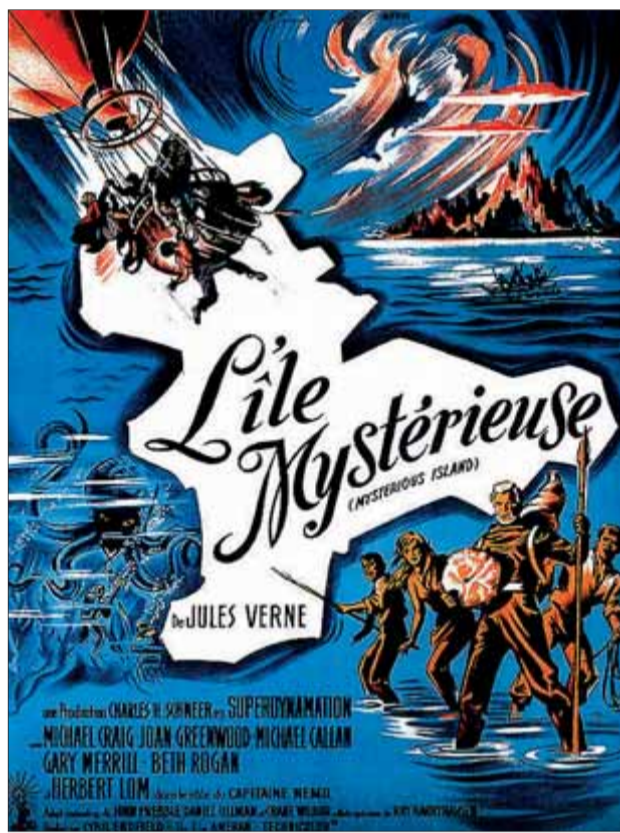
Enfront de la bandera

Jules Verne
Traducció de Jaume Creus
Edicions de 1984
Barcelona, 2005

“El que més lamento de la meua vida és no haver guanyat un lloc en la literatura francesa contemporània”. Per increïble que pugui semblar, aquestes paraules les va pronunciar en una entrevista, ben avançada ja la seva trajectòria, l'escriptor francès més popular de tots els temps, Jules Verne (Nantes, 1928 - Amiens, 1905). Potser la frase era una impostura, però no deixa de ser cert que durant tota la seva vida l'autor de *Vint mil llegües de viatge submarí* (Bromera, 2004) va haver de fer front a incessants crítiques d'intel·lectuals i saberuts encorbatats que no podien suportar l'èxit i el fervor amb què el públic devorava les seves obres. L'acusaven de buscar només el rèdit comercial, l'argument fàcil, i de descuidar l'estil. D'aquells intel·lectuals encorbatats, ja no se'n recorda ningú; en canvi, les novel·les de Verne es continuen lle-

Jules Verne, permanentment reeditat, i la caràtula d'una de les moltes versions cinematogràfiques d'obres seves. SP

gint, traduint i adaptant al cinema. El temps confirma que el món imaginari sorgit de la seva ment és immensament ric, fecund i capaç de connectar gairebé amb tothom.

Passava a l'època de Verne i continua sent vàlid ara: sovint les crítiques dels elitistes, dels excessivament exigents, dels que re-

butgen el gust de la majoria, són només la màscara d'una enveja estèril que pretén evitar que les personalitats amb talent aconsegueixin fer-se un lloc. Per sort, el talent sempre sol ser més fort. En el cas del jove Jules Verne el talent va haver de passar per sobre d'editors que es negaven a publicar les seves primeres obres i

que el relegaven a continuar escrivint operetes i peces teatrals. Ja tenia 34 anys quan l'editor Hetzel, a qui sempre va ser fidel, va saber veure la qualitat de *Cinc setmanes en globus* (Bromera, 2005), i a partir d'aquell moment va publicar tots els clàssics que li van donar renom universal. Ara Edicions de 1984 acaba d'oferir

la primera versió en català d'*Enfront de la bandera*, una novel·la escrita el 1896, que narra el segrest a mans d'uns pirates de Thomas Roch, un científic que ha perdut el seny, i del seu ajudant Simon Hart, que serà el narrador dels sis mesos de captiveri. A la novel·la es combinen els elements propis de la narrativa de Verne:

la trama d'aventures, la ciència-ficció i la reflexió sobre els perills del progrés tècnic. Ben traduïda al català per Jaume Creus, *Enfront de la bandera* és un relat que descansa en les preguntes i les hipòtesis d'un narrador segrestat, és una història que descriu amb agudesia l'interior del cervell humà i el seu funcionament. Per això recorda en moltes ocasions alguns dels millors contes d'Edgar Allan Poe (1809-1849), autor que Verne havia llegit amb passió i sobre el qual va escriure el seu únic assaig.

Al seu temps, *Enfront de la bandera* no va passar ni de bon tros desapercibuda, sobretot perquè el seu autor es va haver d'asseure al banc dels acusats. Un científic de l'època que va inventar l'explosiu de melanita, Eugène Turpin, el va acusar de difamació i d'haver-se inspirat en ell per crear el personatge de Thomas Roch. El qui més tard seria president de la República, Raymond Procaïn, va assumir la defensa de Jules Verne i va guanyar el cas.

Com es pot comprovar, no van ser pocs els entrebancs de l'escriptor en la seva trajectòria literària, però cal tenir fe, perquè el talent sempre aconsegueix fer-se un lloc.

La festa del sarcasme

Poesia

El cigne cec

Josep Maria Sala-Valldaura
Perifèric Edicions. València, 2005

Xènia Dyakonova

Encara que el poeta sol tenir tendències a estar sol, en realitat sempre està envoltat d'ombres. Sobretot quan escriu o quan en la seva ment s'està gestionant un vers o

un poema. Són les ombres de les seves lectures les que li fan companyia contínuament, el controlen i el dirigeixen, de forma més o menys perceptible. Com més potent sigui la llum irradiada pel poeta mateix, més ombres atreu. N'hi ha que batallen amb les seves ombres, convertint-les en enemigues i intentant sotstreure's a la seva influència: per desgràcia, la majoria de vegades fracassen. També existeixen els que les ac-

cepten, les exalten i les tenen per protectores: aquests corren el perill de no passar més enllà de la categoria de dilettants o d'epígons. Finalment, n'hi ha que es vengen de les ombres i les ridiculitzen.

És precisament el que fa, amb una malícia inesgotable, J.M. Sala-Valldaura. El seu llibre és un immens bestiar pel qual desfilen els espectres d'Aristòtil, Catul, Shakespeare, Erasme, sant Joan, Freud,

Celan, Carner, Marçal, etc. Tots aquests personatges apareixen reflectits en el mirall pervers de la ironia, que exagera els defectes i minimitza les virtuts. Per exemple, les teories freudianes estan portades a l'extrem de l'absurd pel fet de formar part d'un poema que es diu *Apuntacions de Sigmund Freud sobre les correspondències virtuals de Catul i Lèsbia*. Aquest poema mata dos ocells amb una sola pedra: deixa en ridícul els lle-

gendaris amants romans, atribuint-los un estil epistolari sentimentaloides i ampulós, i al mateix temps es burla de la terminologia inventada i utilitzada pel pare de la psicoanàlisi.

A la resta dels poemes passa una cosa semblant: els pensadors i els poetes més cèlebres protagonitzen una gran *bouffonade* en la qual ningú aconsegueix salvar el seu honor. En alguns casos, el poeta es limita a fer una imitació de l'ombra en què-

tió. Posem per cas, el sonet escrit seguint l'estil de Maria-Mercè Marçal és realment agut i molt proper a l'original. Ara bé: de vegades l'autor, animat per una confiança envejable en si mateix, posa el llistó massa alt i no el supera. Així, la imitació de sant Joan de la Creu està a anys llum de la melodia viva, transparent i sensual del místic espanyol. Tanmateix, cal reconèixer que la mirada sarcàstica de Valldaura és observadora i penetrant.